

Stúdentaráð Háskóla Íslands

151. löggjafarþing 2020-2021

Þingskjal 1358 - 775. mál

17. maí 2021

Umsögn Stúdentaráðs Háskóla Íslands vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um atvinnuleysistryggingar, nr. 54/2006, og lögum um greiðslur til íþróttafélaga vegna launakostnaðar og verktakagreiðslna á tímum kórónuveirufaraldurs, nr. 155/2020 (framlenging úrræða o.fl.).

Stúdentaráð hefur að baki sjö umsagnir við frumvörp er varða breytingar á lögum um atvinnuleysistryggingar og aðgerðir til að draga úr efnahagslegum áhrifum kórónuveirufaraldursins. Í þeim öllum hefur ráðið krafist þess að stúdentum sé tryggður réttur til atvinnuleysisbóta með mjög skýrum rökstuðningi. Sú krafa var upphaflega lögð fram 23. mars 2020 en sumarið það sama ár samþykkti Stúdentaráð að halda áfram að beita sér fyrir rétt stúdenta til atvinnuleysisbóta óháð sumrinu eða faraldrinum. Stúdentaráð vill hér nýta tækifærið og áréttu kröfu sína á nýjan leik.

Krafan er einföld og snýst um að allt vinnandi námsfólk geti sótt sér þann rétt sem þeir hafa áunnið sér með greiðslu atvinnutryggingagjalds, samkvæmt [3. gr. laga um tryggingagjald](#), sem launagreiðendur greiða af launum þeirra, til jafns við annað vinnandi fólk og án þess að vera mismunað fyrir að stunda nám.

Umsögn vegna greinargerðar

Megintilgangur frumvarpsins er samkvæmt greinargerðinni að mæta þeim hópi sem ekki hefur getað nýtt sér úrræði stjórnvalda. Nánar tiltekið hafa úrræðin nýst illa þeim einstaklingum sem voru án atvinnu í upphafi faraldursins og voru enn á atvinnuleysisbótum í maí 2021, og hafa átt í erfiðleikum með að finna vinnu meðan á faraldrinum hefur staðið. Þess vegna sé framlenging umrædds úrræðis um rétt atvinnuleitenda til tekjutengdra atvinnuleysisbóta í allt að sex mánuði nauðsynleg, sem og nýtt bráðabirgðaákvæði sem mælir fyrir um að greiða skuli sérstakan styrk til atvinnuleitenda sem hafa verið tryggðir að fullu innan kerfisins á tilteknu tímabili.

Draga má þá ályktun að ekki hafi það verið einfaldara fyrir stúdenta að finna öruggt starf, enda hafa þau störf sem stúdentar leita tíðast í meðfram námi og á sumrin, í t.d. ferðabjónustunni og veitingageiranum, verið í biðstöðu. Samkvæmt samstarfskönnun Landssamtaka íslenskra stúdenta og mennta- og menningarmálaráðuneytisins frá mars 2021, sem lögð var fyrir stúdenta á landsvísu, segjast 24,8% stúdenta glíma við mikla og mjög mikla fjárhagserfiðleika. Þá sögðust 43,7% vera í 50% eða minna hlutastarfi með skóla,

Stúdentaráð Háskóla Íslands

sem staðfestir enn frekar að stúdentar eru oftast en ekki í hlutastarfi, eins og EUROSTUDENT kannanirnar hafa þegar sýnt fram á. Álykta má að það sé sami hópurinn og var allslaus í upphafi faraldursins því sá var í námi og vinnu meðfram, en ekki öfugt og því ekki tryggður innan atvinnuleysistryggingakerfisins. Þá hefur hlutabótaleiðin takmarkast við enn færri innan um þessa hóps, í þann skamma tíma sem hún náði til stúdenta. Því til viðbótar má enn sjá að [46% atvinnulausra](#) er ungt fólk á aldrinum 18-35 ára og má í því samhengi benda á að í þeim tölum er meirihluti stúdenta ekki meðtalinn þar sem þeir eru ekki á atvinnuleysisskrá.

Það er því ástæða til að velta því upp hvers vegna úrræðin fyrir stúdenta duga skammt og þeim ekki mætt með sama hugarfari um fyrirbyggjandi aðgerðir og öðrum hópum er mætt á öðrum sviðum samfélagsins. Sumarstarfaátakið sem fór af stað 11. maí sl. á að vera öryggisnet stúdenta þessa stundina og út sumarið. Það dugar hins vegar líka skammt. Ráðstafað er 2,4 milljörðum fyrir 2.500 störf til að geta staðist nýja kjarasamninga og lengra ráðningartímabil. Ráðningartímabilið nær þó einungis til tveggja og hálfmánaðar en ekki þriggja eins og stúdentar hafa kallað eftir. Þetta snýst því um að velja milli lengra tímabils og færri starfa, eða fjölgun starfa og styttra ráðningartímabils. Frekari fjárfesting virðist ekki vera valmöguleiki. Háskóli Íslands tekur þátt í að bjóða upp á sumarstörf og óskaði eftir fleiri störfum en honum var úthlutað, sem leiddi til þess að háskólaráð samþykkti að heimila fleiri sumarstörf við Háskólann og [bera launakostnað með miðlægum stuðningi](#). Eftirspurnin virðist því vera til staðar.

Þetta snýst ekki um allt eða ekkert. Sumarstörfin og sumarnámið eru nauðsynlegar aðgerðir sem hægt er að festa í sessi ef framkvæmdin á hvoru tveggja verður betri og skilvirkari. Samhliða þarf samt sem áður alltaf að skapa bæði atvinnutækifæri til lengri tíma, meðfram námi og eftir útskrift, og áreiðanlegt öryggisnet ef ske kynni að námsfólk þurfi á fjárhagsaðstoð að halda.

Niðurlag

Réttur til atvinnuleysisbóta er það öryggi sem gripið yrði til í neyð af þeim stúdentum sem ekki geta leitað annað að fjárhagslegu öryggi. Námslánakerfið má vart teljast til félagslegs jöfnunartóls enda tryggja úrræðin þar ekki jafnræði eða viðunandi framfærslu, sbr. tímabundna hækkunin á grunnframfærslunni sem nær einungis til þeirra stúdenta sem þéna minna en frítekjumarkið. Námslánakerfið og atvinnuleysistryggingakerfið eru tvö aðskilin kerfi sem ekki hefur tekist að láta vinna saman og er það þungi sem stúdentar bera ekki ábyrgð á. Stúdentaráð [benti fyrst á það árið 2009](#) og ekkert hefur síðan breyst.

Við heildarendurskoðun á lögum um atvinnuleysistryggingar, sem nú er í undirbúningi, þarf því að hafa það að markmiði að gera áriðandi breytingar með hliðsjón af bágru fjárhagsstöðu

Stúdentaráð Háskóla Íslands

stúdentar og ganga úr skugga um að þau eigi rétt á vernd gegn atvinnuóöruggi og atvinnuleysi. Stúdentar nutu réttar til atvinnuleysisbóta í námshléum í áraraðir til 2010. Það væri því ekki verið að brjóta blað í sögunni ef stúdentar yrðu að nýju tryggðir innan atvinnuleysistryggingakerfisins, en það væri verið að leiðrétta stöðu þeirra og réttilega svo.

Fyrir hönd Stúdentaráðs Háskóla Íslands

Isabel Alejandra Díaz

Isabel Alejandra Díaz

Forseti Stúdentaráðs Háskóla Íslands